

A sírok mérete, alakja, iránya is igen változatos, csakúgy, mint a mellékletadás mértéke. Melléklet nélkül eltemetettek, egy-egy, a ruházathoz tartozó, viseleti helyzetű ékszert viselő sírjai éppúgy megtalálhatók voltak a temetőben, mint a gazdag mellékletű sírok. Az egymásra temetkezések miatti részleges bolygatáson kívül is több, erősen bolygatott, feldúlt sírt találtunk. A hamvasztásos rítussal eltemetettek a temető DK-i részén koncentráálódtak, míg a csontvázas sírok főként a Ny-i részen kerültek elő. A sírcsoportok között időbeli eltolódást is meg lehet figyelni. A hegyoldal lábánál, a temető Ny-i részén szabályos rendben álltak a kőlapokból összeállított sírok, melyek mindegyike feldúlt volt, több személyhez tartozó, részleges csontvázmaradványokat tartalmazott. A sírok a budai hegyekben található édesvízi mészkőből készültek. A Bécsi úthoz közeli K-i sávban kevés temetkezés maradt ránk, s ezt a számot csak részben magyarázza a későbbi tereprendezés pusztítása.

A temető kiemelkedő jelentőségű lelete a 162. számú sír, mely egy lovakkal együtt elföldelt római kocsi maradványait rejtette. A temetkezésre a temető használatának korai szakaszában kerülhetett sor, s egy 4. században eltemetett leány sírja csak kis részét rongálta meg. A kb. 3,6×3,6 m méretű, a sziklák közé mélyített gödör É-i oldalán voltak csak égésnyomok. A farészek szenesedésének mértékéből, a lómaradványok épségéből a máglya lefojtását feltételezhetjük. A két lovat a helyszínen taglózták le, s dobták a sírgödörbe, a szétzedett kocsi részeivel egyidejűleg. Az ásatás során tett megfigyelések alapján egy négykerekű, kevés bronzdíszítménnyel ellátott kocsi került a sírba. Az igen nagy nedvességtartalmú talaj miatt vasalkatrészei erősen korrodáltak, rossz megtartásúak, formájuk kivehetetlen. A temető használati idejének másik ellenpontjaként említhetjük a hegyoldal lábánál épségben fekvő női csontvázat, melynek ujján jelentéktelen kinézetű, egyszerű bronzgyűrű volt. A gyűrű felirata – IHS – bizonyítja, hogy viselője kereszténynek vallotta magát.

Munkatárs: Anderkó Krisztián ásatási technikus.

FACSÁDY ANNAMÁRIA

68. Budapest, III. Bécsi út 181–185.

Ró

2004. április 9. és május 11. között építkezést megelőző feltárást folytattunk a telken. Az épület alapozási síkjával csak a K-i területen és a liftaknával érintették a régészeti rétegeket, ezért a feltárást két 33,5×5,8 m-es felületen nyílt lehetőségünk elvégezni. A legkorábbi római jelenségeket két kisebb lemélyítésben figyelhettük meg, amely hamus-faszenes planírozási rétegek, feltehetően a környező telkek területére is kiterjedtek. Ezeket a rétegeket vágták át az épületek kőalapozásaival. A kőalapozású, vályog felmenő falú, fehér vakolatú épületek a katonaváros első kiépítésével hozhatók összefüggésbe. A vályogból épített felmenő falat több helyen 60 cm magasan eredeti formájában találtuk meg, sajnos a

későbbi bolygatások miatt azok eredeti mérete és iránya pontosan nem határozható meg. A kőalapozású épületek megszüntetésével egy É–D-i irányú utat létesítettek. Az utat később egy K–Ny-i irányú árokkal vágták át, amelyre a Ny-i irányból, a hegyről időszakonként lezúduló sártömeg miatt volt szükség. Ezt követően alakíthattak ki kemencéket a környéken, amelyeknek már csak a planírozási rétegeit figyelhettük meg. A hegy felől érkező sárga agyagtömeg agyagába keverten, amely a kemence-planírozásokat is borította, szintén megfigyelhettük a vörös paticsdarabokat. A 2. század első felére keltezhető két különböző periódusú K–Ny-i irányú falrészlet, amelyek közül a korábbi kővel és téglával vegyesen készült, a későbbi esetében egy kötőanyag nélküli kőalapozás sarokrészletét figyeltük meg. A későbbi falsarok felhasználásával és átépítésével készítették el a K–Ny-i irányú téglából épített csatornát, amely szintén a 2. század első felére keltezhető. Maga a csatorna egy sóderes K–Ny-i utat határolt É-ről.

A terület déli végében feltárt, legkésőbbi objektum egy szögletes égetőhely vagy kemence, amelynek kora – a leletek hiánya miatt – egyelőre nem határozható meg.

KIRCHHOF ANITA

69. Budapest, III. Bécsi út 260.

Ó, Ró, Ú

2004. október 26. és november 26. között szondázó jellegetű kutatást végeztünk a telekcsoporton (hrsz.: 20089/11–12). A mintegy 70 m hosszan két szakaszban 8 m, illetve lépcsőzetes kialakításban 8 m és 3 m szélességben megnyitott szondázó árkunk iránya hozzávetőleg K–Ny-i, a Bécsi útra merőleges. Az árok K-i szakaszán a felszíntől számított 2 m mélységig a megvizsgált rétegek mindegyike újkorinak bizonyult. A terület útként való használatának több fázisa mellett a 18–19. századi szőlőművelés nyomait és az erőteljes, természetes üledékképződést, továbbá időszakos patakok hordalékát dokumentáltuk.

Az árok Ny-i szakaszán kisebb felületen kísérletet tettünk az altalaj elérésére. A legkorábbi, szórványként őskori kerámiákat is tartalmazó humuszréteg alját itt több mint 3 m mélyen találtuk meg. A Ny-i árokszakaszon is több természetes hordalékként meghatározható, de részben ókori, apróköves objektum mellett a szonda Ny-i végében 18 m hosszan volt követhető egy kötőanyag és alapozás nélkül épített, K–Ny-i irányú, legalább kétszer megújított római kőfal, mely részben támfal, de főként kerítőfal szerepét tölthette be, és egy közeli, eddig ismeretlen villagazdasághoz tartozhat.

T. LÁNG ORSOLYA – HAVAS ZOLTÁN

70. Budapest, III. Testvérhegy, Bécsi út 310.

Ró

2004. május 13-án a leendő 1. épület földmunkáit kísértük figyelemmel.

Észleltük, hogy a számunkra kijelölt és feltárt területhez képest jelentősen megszélesítették és lemélyítették az épülethelyet. A déli metszetszfalban, annak Ny-i részén „kilógó” kőtöredék látszott, amely anyagában a tavaly előkerült szarkofágéra hasonlított, mélysége pedig szintén megfelelt a tavalyi évben feltárt sírokénak. A metszetszfal-szakasz tisztítása után kiderült, hogy itt valóban egy szarkofágfedél van, amelynek iránya megegyezik a többi síréval (ÉÉK-DDNy), északi végét sajnos a földmunkát végző gép már letörte.

Június 7–11. között rábontottunk a szarkofágfedélre és közvetlen környezetére. A feltárás során megállapítottuk, hogy egy késő római sírt takart a háztetőt imitáló, stilizált akroterionokkal díszített fedlap, amely egyrészt illeszkedett a fő, diagonális út irányához, másrészt pedig egykorú lehetett a felület DNy-i sarkában most előkerült vékony, É-D-i irányú sóderes úttal, vagy járószinttel. A sír beásási szintje még megfigyelhető volt, betöltésében pedig az eredetileg a szarkofágfedélhez tartozó láda egy saroktöredéke is benne volt (valószínűleg gyermeknek készült szarkofág volt). A másodlagosan felhasznált szarkofágfedéllel letakart földsírban ÉÉNY-DDNy irányban, nyújtott testtartásban, háton fekvő férfi váza feküdt, kezeit a medence felett összekulcsolták. Jobb vállán hagymafejes fibula, bal alsó lábszára mellett négy darab éremmel (Kr. u. 4. század első harmada) egy vasveretes kisméretű zacskó, vagy dobozka volt, szintén bal lábfeje mellett pedig vasszög. Térdmagasságban egy fekete egyfűlű korsó, illetve egy durva soványítású, sötétszürke, kisméretű fazék került elő.

A valószínűleg fiatalon elhunyt férfi sírja jól illeszkedik az aquincumi villagazdaságok 4. századi történetéhez (tudniillik ekkor már a katonaság használja azokat). A temetkezés a villagazdasághoz tartozó sírok legkésőbbi horizontját képviseli.

T. LÁNG ORSOLYA

71. Budapest, III. Csillaghegyi út Ő, Ró

2004. szeptember 16. és október 5. között megelőző feltárást végeztünk a telken (hrs.: 19913/6), a tervezett iroda- és raktárépület alapterületén. A kútalapozásos technikával épülő háznak nem a teljes felületén, csak a földmunkával érintett 18 alapozási egységben kutathattunk.

A feltárás a szomszédos Csillaghegyi út 22. sz. alatti telken, 2002 telén és 2003 tavaszán folytatott ásatás indokolta, mely során római és őskori telepnyomokat tártunk fel. Közel 25 árokszakaszt tártunk fel, melyek nagy része egymással párhuzamosan fut É-D-i irányba. Egy esetben K-Ny-i irányú és azt keresztező keskenyebb árokszakaszokat figyeltünk meg. Az „U” és „V” metszetű árkok nagy része sekély volt, szélességük 30–90 cm között váltakozott. Egységesen a kompakt sötétbarna rétegből indultak, egykorúnak tűnnek, betöltésük egyforma, murvával kevert sötétbarna. Betöltésükből kevés

római kerámiatöredék került elő, néhány szórvány őskori kerámiát is találtunk, objektum nem kapcsolható hozzájuk.

KOROM ANITA

72. Budapest, III. Csillagszem utca 31.

I

2004. október 12–13-án irodaház sávalapjának kiásásakor régészeti megfigyelést végeztünk a telken (hrs.: 19910/31). A 60 cm széles, 100–130 cm mély sávalapok kiásása során régészeti lelet nem került elő. A megépítésre kerülő épület ÉK-i sarkánál a murvás rétegbe ásva egy ÉNy-DK-i irányú, ÉNy felé továbbhúzódó, 160 cm széles, a felszíntől mérve 195 cm mély, hegyes aljú ismeretlen korú objektum (árok?) részleteit figyeltük meg, amely esetleg a közelben, más telkeken korábban megfigyelt árokrendszer része lehetett. Az objektum az épület földmunkával nem érintett belső része alatt végződik, mivel folytatását az épület sávalapjainak egyéb szakaszaiban nem észleltük.

M. VIRÁG ZSUZSANNA

73. Budapest, III. Filatori-gát

Ró

2004. augusztus 12–17., valamint augusztus 30. és október 1. között bekötőút nyomvonalában régészeti feltárást végeztünk. A leletmentést két részletben, két kutatóárokban végeztük. Az első árok megegyezett a már kimarkolt, kb. 2 m széles közműárkokkal. A metszetszfalak több elmarkolt falkiszédést, valamint egy kiszédetlen kőfalcsontot mutattak. Több padlószintet is felfedeztünk a metszetszfalban. Az elmarkolt épületmaradványnak kapcsolatban kellett állnia a házalapban feltárt 2–3. századi kőépülettel. A falak között rendkívül bonyolult rétegviszonyokat konstatáltunk, különböző építési, illetve megújítási fázisokkal. Két, romok közé beásott sírt tártunk föl, amelyek az épület felhagyása utánra, de még minden bizonnyal a késő római időszakra tehetőek.

A második árok is É-D-i irányban futott 12 m hosszan és 3,5 m szélességben, közvetlenül az előző mellett, attól K-re. Egy É-D-i főfalat találtunk, amelynek a tetejét még fejtették, de több kősor így is érintetlenül maradt. Ehhez a falhoz egy tört téglából összeállított kompakt padlószint is tartozott, amely arra utal, hogy az épület a mai Szentendrei út alatt tovább folytatódott K felé. Keleti irányban egy sárga színű agyagomladék húzódott az említett kőfal tetejétől, amely később került oda, mint a főfal felső részének kiszédése. A főfaltól Ny-ra, mintegy 0,5 m távolságra egy párhuzamos fal futott, amelyről Ny felé egy leágazás is indult. Egy bizonyos részen szinte lehetetlennek tűnt annak megállapítása, hogy egy enyhén kiszédett, vagy egy nagyon hevenyészve megépített falról van szó.

A két kutatóárokban további fontos információkat nyertünk a canabae É-i előterének beépítettségére vo-